

stelling van de zijde van de Nederlandse regering had die commissie haar hulpwerk (zij had het Internationale Rode Kruis aan Joden in sommige kampen pakketten laten sturen) slechts kunnen verrichten dank zij de financiële steun van de grote hulporganisatie van de Amerikaanse Joden: het *American Joint Distribution Committee* (meestal aangeduid als: de *Joint*) en van de vertegenwoordiger in Zwitserland van de Amerikaanse *War Refugee Board*, de Quaker Roswell D. McClelland. Deze laatste had de bescheiden bureaustkosten van de Joodse Coördinatie-Commissie betaald, de *Joint* had de pakketverzendingen gefinancierd, maar de vertegenwoordiger van de *Joint*, de Zwitserse Jood Saly Mayer, een twee-en-zestigjarige fabrikant uit Sankt Gallen, was zich in toenemende mate gaan ergeren aan het feit dat de Nederlandse regering een organisatie van Amerikaanse Joden liet opdraaien voor de hulpverlening aan Nederlandse staatsburgers.

Die ergernis leidde in december '44 tot een crisis. De Joodse Coördinatie-Commissie die toen de namen bezat van bijna zeventienhonderd Joden die in het *Sternlager* van Bergen-Belsen en van bijna elfhonderd die in Theresienstadt opgesloten zaten, wenste hun allen pakketten, relatief dure (er zou in elk pakket voor meer dan f 10 aan medicijnen zitten), toe te zenden, waarvoor f 40 000 nodig was maar Saly Mayer wilde niet verder gaan dan gelden ter beschikking te stellen voor 1 600 pakketten. Waarom die beperking? De reden was dat, hoewel minister van den Tempel zich in augustus bereid had verklaard, de Joodse Coördinatie-Commissie van september af met f 5 000 per maand te steunen (de helft van wat de *Joint* per maand voor de gedeporteerden uit Nederland placht uit te geven), de commissie in december, vier maanden later, nog geen cent uit Londen had ontvangen. In januari '45 deed de *Joint* van Amerika uit aan de Nederlandse regering in Londen weten dat zij de hulpverlening aan Joden die Nederlandse staatsburgers waren, voortaan aan die regering zou overlaten en dat zij haar eigen geld slechts zou besteden aan uit Nederland gedeporteerde statenloze (Duitse en Oostenrijkse) Joden – desondanks financierde Saly Mayer in januari en februari toch weer pakketzendingen aan het *Sternlager* in Bergen-Belsen; naar de gedeporteerden in Theresienstadt werden evenwel geen pakketten meer gezonden, zulks op advies van het Internationale Rode Kruis (wij nemen aan dat deze organisatie reden had om aan te nemen dat die pakketten niet zouden worden uitgedeeld).

Wat deed de regering? Zij had Woensdregts dienst van eind november af voor haar rekening uit Stockholm pakketten laten zenden aan ruim twintig Joden in Bergen-Belsen en zij zette die hulpverlening voort (er